

Správne trestanie

Justičná akadémia Slovenskej republiky

1.3. – 2.3. 2018, Omšenie

JUDr. Katarína Benczová
Najvyšší súd Slovenskej republiky

1

Správny delikt

Protiprávne konanie zodpovednej osoby, ktorého znaky sú uvedené v zákone a s ktorými zákon spája **hrozbu sankcií trestnej povahy** ukladanej v rámci výkonu verejnej správy.

2

Správne delikty

- 1/ priestupky podľa zák.č. 372/1990 Zb. FO
- 2/priestupky v osobitných predpisoch FO
- 3/ disciplinárne a kárne delikty FO
- 4/ poriadkové delikty – marenie alebo sťažovanie správneho konania
- 5/ správne delikty PO a zmiešané

- Procesná úprava - priestupkový zákon
- správny poriadok
 - osobitné predpisy

3

Účel trestu

Účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život(trestné právo).

- Prostriedok na zabezpečenie dodržiavania právnych predpisov v jednotlivých oblastiach ľudského života
- Prostriedok na udržanie mocenského postavenia štátu prostredníctvom noriem **verejného práva**

4

Trestnoprávne a správne trestanie

1/ Trestnoprávne trestanie

- najzávažnejšie verejnoprávne delikty
- postavenie prokurátora v trestnom procese – reprezentant záujmov štátu
- podrobná hmotno aj procesnoprávna úprava (vrátane zásad trestného konania a ukladania trestov)

2/ Správne trestanie

- verejnoprávne delikty v kompetencii správnych orgánov
- odlišnosť chráneného záujmu
- odlišné postavenie prokurátora
- dvojaký charakter trestania

5

Rozdiely medzi správnym a trestným trestaním

Význam spoločenského záujmu

Výška a druhy sankcií

Postavenie prokurátora

Úmysel/objektívna zodpovednosť

Povinnosť preukazovať splnenie povinností / prezumpcia nevinoty

Správne trestanie – „malé trestné právo“ realizované cez „civilný proces“

! V správnom súdnictve pri rozhodovaní o sankciách nutnosť riešiť, či sa jedná alebo nejedná o trestné obvinenie

6

Ústava SR

Čl. 1

(1) Slovenská republika je zvrchovaný, **demokratický a právny štát**. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

(2) Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, **medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná**, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

7

Čl. 46 Ústavy SR

(1) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na **nezávislom a nestrannom súde** a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

(2) Kto tvrdí, že bol na svojich právach **ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy**, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

8

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Čl. 6 ods. 1 Právo na spravodlivé súdne konanie

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná **nezávislým a nestranným súdom** zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho **občianskych právach alebo záväzkoch** alebo o oprávnenosti **akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu**. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

9

Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy

presadzovanie princípov dobrej verejnej správy cestou tzv. soft law

Rezolúcia (77) 31 Výboru ministrov o ochrane jednotlivca vo vzťahu k aktom správnych orgánov

Odporúčanie R (91) 1 Výboru ministrov o správnych sankciách

Odporúčanie Rec (2004) 20 Výboru ministrov o súdnom prieskume správnych aktov

10

Zásadné pojmy

Nezávislý a nestranný súd – zákonom zriadený nezávislý a nestranný orgán ktorý v konaní súdneho charakteru je oprávnený a povinný rozhodnúť so záväznými účinkami o sporoch a veciach ktoré sa mu predložia.

Trestné obvinenie

Kritériá Engel

11

Trestná povaha obvinenia a sankcie

Kritériá v zmysle rozsudku Engel a ďalší v. Holandsko (1976)

1/Právna kvalifikácia činu vo vnútroštátnom práve

2/povaha deliktu z hľadiska chráneného záujmu a účelu sankcie
všeobecný / partikulárny, preventívno- represívny / reparačný

3/povaha a stupeň prísnosti sankcie ktorá hrozí dotknutej osobe
výška do úvahy prichádzajúcej všeobecne

12

Dôvodová správa k SSP §194 a nasl.

Správne trestanie nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky kodifikované. Čiastočne tomu síce je pri priestupkoch a to na základe zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Napriek tomu je naďalej veľký počet priestupkov normatívne konštituovaný v osobitných zákonoch a aj na procesnú úpravu sa subsidiárne aplikuje správny poriadok. Pokiaľ ide o správne delikty (§ 71 ods. 1), tak ich skutkové podstaty sú de lege lata vymedzené vo veľkom množstve osobitných zákonov a procesne sa prejednávajú podľa správneho poriadku. Túto nedostatočnú právnu úpravu správneho trestania preto výrazne dopĺňajú svojou judikatúrou práve správne súdy a ústavný súd. Účelom navrhovanej úpravy správneho trestania v SSP je preto zakotvenie tých základných axiém súdneho prieskumu, ktoré sú špecifické oproti ostatným konaniam. V zmysle štrasburskej judikatúry majú totiž **priestupky trestnoprávny charakter, ktorý sa potom logicky vzťahuje aj na správne delikty**. Správne trestanie preto vo všeobecnosti podlieha ochrane zaručenej v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivé súdne konanie), čl. 7 (zákaz trestu bez zákona) a čl. 13 (právo na účinné opravné prostriedky), ďalej aj ochrane zakotvenej v čl. 2 a 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (odškodnenie za nezákonné odsúdenie a právo nebyť súdený alebo trestaný dvakrát). V odseku 1 sa zavádza **legislatívny pojem správne trestanie**, ktorým sa má rozumieť **rozhodovanie o priestupku, správnom delikte alebo sankcii za iné protiprávne konanie**. V zmysle § 71 ods. 1 sa pritom pod správnym deliktom rozumie kárny, disciplinárny alebo iný správny delikt. Pod iným protiprávnym konaním sa myslí priestupku alebo správneho deliktu podobné iné **nedovolené konanie, za ktoré sa podľa zákona ukladá sankcia**. V praxi pôjde najmä o rôzne poriadkové, či iné pokuty ukladané orgánmi verejnej správy. Konanie o správnom trestaní nemá plnohodnotnú procesnú úpravu, ale je len súhrnom výnimiek z konania o správnej žalobe (odsek 2).

13

SSP

§194 ods. 1 **Správnym trestaním sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie orgánov verejnej správy o priestupku, správnom delikte alebo o sankcii za iné podobné protiprávne konanie.**

§195 Správny súd nie je vo veciach správneho trestania viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak

c) ide o **základné zásady trestného konania** podľa Trestného poriadku, ktoré je **potrebné použiť na správne trestanie**,

d) ide o **dodržanie zásad ukladania trestov** podľa Trestného zákona, ktoré je **potrebné použiť aj na ukladanie sankcií v rámci správneho trestania**,

14

Základné zásady trestného konania

A/ Všeobecné zásady

- Stíhania len zo zákonných dôvodov a zákonným spôsobom
- Primeranosti a zdržanlivosti
- Práva na spravodlivý proces
- Rýchlosti konania
- Kontradiktórnosti
- Zabezpečenia práva na obhajobu
- Spolupráce so záujmovými združeniami občanov
- Verejnosti

15

B/ zásady začatia konania

- Oficiality
- Legality
- Oportunity
- Obžalovacia
- Ne bis in idem

16

C/ Zásady dokazovania

- Vyhľadávacia
- Bezprostrednosti
- Ústnosti
- Prezumpcie nevinny
- Voľného hodnotenia dôkazov
- Zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností

17

Základné zásady ukladania trestov

- Absorpčná zásada
- Zákaz reformatio in peius
- Ne bis in idem
- Analogiae legis
- Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege
- In dubio pro reo
- Zásada retroaktivity

18

Zákaz reformatio in peius

- Priestupkový zákon § 82
- Správny poriadok 0
- Judikatúra I. ÚS 505/2015
- Problematika hospodárskej súťaže
- Nejednoznačná judikatúra súdov
- Štrkopiesky Batizovce 2 Sžo/127/2015

19

Ne bis in idem

Čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k DOLPZS

Nikto nemôže byť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní podliehajúcim právomoci rovnakého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.

Detto:

- Medzinárodný pakt o politických a občianskych právach,
- Schengenský dohovor,
- Charta základných práv EÚ
- Čl. 50 ods. 5 Ústavy SR
- Trestný poriadok
- Zák.č. 91/2016 Z.z. o TZPO

20

Ne bis in idem

Obvinenie (ENGEL)

Skutok

Subjekt

Skúmanie vecnej a časovej súvislosti :

Zolotukhin v. Rusko (kárne aj trestné odstíhanie závažného správania)

De Oliviera v. Švajčiarsko (neprispôsobenie rýchlosti aj ublíženie na zdraví)

A.B. v. Nórsko (správne aj trestné odstíhanie daňových deliktov – dostatočná vecná aj časová súvislosť

Raninen v. Fínsko (odmietanie nastúpenia vojenskej služby)

21

Nullum crimen sine lege

Postihovanie na základe **generálnej klauzuly** zák.č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže:

Z judikatúry ESĽP vyplýva, že pojem práva na účely zásady nullum crimen sine lege , nulla poena sine lege zahŕňa právo majúce pôvod v legislatívnej činnosti **ako aj právo vyplývajúce z judikatúry** (Marianum, ENVI-PAK)

22

Ďakujem
za pozornosť.